

Stad 73-58

Processt(ukken) stad Enschede.

1656,1657

Spijlen

c(ontr)a

Becker d' olde

Folio 1.

Inventarium processus.

In saecken **Jan Spijlen** cum suis, anl(leggere)n eens-
contra

Joan Becker d' olde, v(er)w(eerde)r anderdeels.

Eerstlijck protocollaria van den 18-(en) febr(uarij)
1656 totten 12-(en) apr(ilis) 1657 incluijs, groot een blatt, eene
sijt en(de) eenige regulen, geteickent met d' letter A.

Ten 2-en **Spijlens** anspraecke, geexhibeert op den
18-(en) febr(uarij) 1656, groot een blatt en(de) 1½ sijtt, sub
lit(era) B.

Ten 3-den andtwoort voor **Joan Becker**, bekleedet
met een document sub A, den 21 apr(ilis) 1656 geexhibeert,
groot 2 blatt, eene sijtt, sub lit(era) C.

Ten 4-d(en) replijcq(ue) voor **Joan Spijlen**, groot 2 blatt
en(de) 6 regulen, den 2-(en) junij geexhibeert, daer bij
ervintlijck 4-t(al) documenten onder d' letteren A, B, C
en(de) D, in deesen sub lit(era) D.

Ten 5-den duplicq(ue) voor **Joan Becker**, bekleedet
met d' documenten A, B, C en(de) D, den 12-(en) jan(uarij)
1657 geexhibeert, groot vijff blatt en(de) anderhalve
sijtt, sub l(itera) E.

Ten 6-sten triplicq(ue), groot vijff blatt en(de) een halve
sijtt, geexhibeert den 9-(en) febr(uarij) a(nn)o 1657, sub lit(era) F.

Folio 2.

Eindtljck quadruplicq(ue) voor d' v(er)w(eerde)r, groot
129 articulen, op den 12-(en) apr(ilis) 1657, geexhibeert
sub lit(era) G.

Aldus in den schependom geïnventariseert en(de) geslooten.
Actum Endscheide, den eersten junij a(nn)o 1657.

Jan Becker

Eberw. Palthe

Caspar Heisen, adv(oaat)

Jan Becker.

Folio 3.

Inventarium.

Folio 4.

Extract uijt het protocol der stadt Endscheide.

A(nn)o 1656, den 18-(en) febr(uarij).

In pleno senatu.

Joan Spijlen voor sick en(de) sijne meede erffgen(aem)en, geassisteert met adv(oaat) **Heisen**, exhibeert anspraecke teegens **Joan Becker d' olde**, met v(er)soeck als daerinne en(de) sisteert tot borge voor d' kosten en(de) reconventie **Barthold ten Dam**, borger alhier, v(er)soeckende dat dieselve borge voor gequalificeert mooge angenoomen worden. Den geseiden borchtal heeft **Barthold ten Dam** met handtastinge angenoomen.

Beklachte **Becker** v(er)socht onder voorbeholt van alle beneficien rechtens copiam en tijdt van ses weecken, om daer teegens te doen, nae raede.

A(nn)o 1656, den 21 apr(ilis).

In pleno senatu.

Jan Becker d' olde, geassisteert met **Lud(ovic)o Waegelaer** exhibeert huijden in termino op en(de) teegens **Joan Spijlen** en(de) consorten, andtwoort met bijgevoechde document sub A, concludeert en(de) v(er)socht als daer bij gedaen, met expresse eischmaeckinge [van]

Folio 5.

van alle kosten en(de) interesse gedaen en(de) noch te doen.

Spijlen en(de) consorten p(er) scedulam v(er)soecken copiam en tijdt van een maendt.

A(nn)o 1656, den 2-(en) junij.

In pleno senatu.

Jan Spijlen suo et suorum no(min)e exhibeert replicq(ue) teegens **Joan Becker d' olde**, met v(er)soeck en(de) bedinck als daerinne.

Joan Becker senior v(er)socht copiam en tijdt van ses weecken.

A(nn)o 1656, den 8-(en) (septem)bris.

In pleno senatu.

Joan Becker senior v(er)socht teegens **Jan Spijlen** cum sociis prolongatie van ses weecken, uijt reedenen dat desselffs adv(ocaa)t noch niet wedder uijt Seelant is gekoomen, daer van derselver borge **Barthold ten Dam** in tempore is genotificeert.

A(nn)o 1656, den 12-(en) octobris.

In pleno senatu.

Joan Becker senior v(er)socht teegens **Joan Spijlen** cum suis alnoch prolongatie van twee maendt, uijt [reed]

Folio 6.

uit reedenen van desselffs adv(ovaa)t noch niet wedderom uijt Seelant gekoomen, edoch onder deese beloften, soo verre gem(elt)e adv(ocaa)t eerder mochte wedderkoomen, dat comparant in sulcken val interim wil handelen, en(de) weddersijts adv(ocaa)t soo hier in heeft geconsenteert, acht daegen voor d' interims handelinghe, daer van notificeren.

A(nn)o 1657, den 12-(en) jan(uarij).

In pleno senatu.

Joan Becker senior exhibeert in termino duplicq(ue) contra **Joan Spijle** cum suis, v(er)socht en(de) concludeert als daer bij.

Adv(ocaa)t **Heisen**, geauthoriseert van den heeren v(er)walter drost **Bevervoerde** in saecken en(de) voor **Jan Spijlen** cum suis, v(er)socht van t' ingediende copiam en tijdt van een maendt.

A(nn)o 1657, den 9-(en) febr(uarij).

In pleno senatu.

Jan Spijlen cum suis exhibeert in termino teegens **d' olde Jan Becker** triplicq(ue), v(er)socht en(de) concludeert als daer bij.

Jan Becker senior v(er)socht copiam en tijdt van ses weecken.

Folio 7.

A(nn)o 1657, den 12 aprilis).

In pleno senatu.

Joan Becker senior exhibeert in termino teegens **Jan Spijlen** quadruplicq(ue), concludeert en(de) v(er)socht als daer bij.

Jan Spijlen v(er)socht visie van **Jan Beckers**

quadruplicq(ue) en tijdt van een maendt, om als dan daer teegens te handelen nae raede, soo noodich, off dan daetelijck te sluijten. En bij mancquement van handelingē bedingt contumaciam.

Coll(ationata)a
J. Cost, secret(arius)

Protocollaria

A.

Folio 8.

Aenspraeck voor **Jan Spilen** cum suis
 tegens

Jan Becker d' oude tot Enschede.

1. Om deselve voor dit statgericht van Enschede te fonderen seggen d' anl(egge)r semoso onere superflae probationis, dat haer vader zall(iger) **Jan Spilen** voor omtrent 30 jaren van eenen **Willem Nijhoff** sij doot geschoten.
2. En dat **Willems** vrienden in a(nn)o 1627 tot versoningē des bloets, aen de weduwe off der kinderen curatoren hebben beloofft te geven twehondert vijffich goltg(ulden).
3. Welcke angelecht solden worden tot der anl(egge)rs beste die doe noch klein waren en(de) sonder verstant, als in cas van contradictie bewijslick.
4. Dat oock die belooffde penn(ingen) in a(nn)o 1631 van g(emelte)n **Willem Nihoffs** vrienden gebacht sijn ten huijse van den ged(aegd)e **Jan Becker**, en(de) van **Arnt ten Kreijenvelde**, **Jochem Spilen** en(de) **Jan Loesinck** hem, ged(aegd)e, overgedaen, om in bewaringe te holden, tot dat die samentlicke vrienden bijeen comende, deselve vandaer mochten nemen en(de) op rente beleggen tot der kinderen profijt, t'welck niet kan werden entkent.
5. Welcke penn(ingen) bestaende meest in groff silvergelt ged(aegde) in een tinnen schotel op sijn kamer heeft wech gedragen.

Folio 9.

6. Onder anderen seggende tot den **olden Tiessinck** in Bocolo, die tot de overtellingē mede beroepen was en(de) van een boetschap, die hij gedaen hadde, weder quam, daer heb ick het gelt, toenende t' selve in de schotel, dat sall ick soo lange verwaren, tot dat de vrienden weder bijeen comen, om als dan t' selve tot der kinderen, dat is anl(egge)rs profijt op rente te beleggen.
7. Dewijle dan anl(egge)r hebbende noijt geweten, dat haer die penn(ingen) toequamen, oock niet onder wien sij berusteden, nu voor eenigen tijt eerst gewaer worden sijn, dat ged(aegde) deselve in bewaringe hadde entfang(en), en(de) daerna gelooffweerdich verstaen, datter eenige brieven van soudē sijn, sonder nochtans deselve dusverre gehat te hebben.

8. Sijn sij te rade geworden den ged(aegd)e door twee goede mannen te besenden om te v(er)nemen, off hij t' gelt noch hadde, en(de) te restitueren gedachte off niet. En waer het anders was gebleven, om te mogen vorderen.

9. Dewelcke tot antwoord entfangen, dat hij t' selve gerestitueert hadde aen degene daer hij t' van hadde entfangen, doch eenige penningen ingehouden tot betalinge van des vaders grove, als blijkt uut d' acte van besendinge, hierbij gevoegt off bedongen.

Folio 10.

10. Welcke penn(ingen) ged(aegd)e eerst tegen anl(egge)r **Jan Spilen** v(er)claert heeft te monteren ter summe van 40 d(ale)r, als deselve met eede kan erholden.

11. En datelick daerna, dat hem wegen de gemelte grove maer dertich daler toequamen, daervan sall konnen getuijgen **Kolck Leefert**, doemaels oock present sijnde.

12. Maer het protocoll naegeslagen, bevint men dat ged(aegd)e tot betalinge van het gedronckene groven bier opgebuijtet hebbe gehat het fluijs van vierdehalff schepel lants boeckweijten gesaeij voer de somme van 13 daler, t' welck noch genoch was.

13. So dat men in dese diversiteit van spreecken niet kan weten wat eijgentl(ijck) waer is.

14. En bovendien van de uutkeeringe der gedeponeerden bloetsoens penn(ingen) aen degene, daervan sij souden sijn ontfangen, geene kennisse draegt, als sijnde voor so lange jaren, en(de) in anl(egge)r kintsheijt geschiet.

15. Oock bij vriendelicke ondervraginge geen bewijs, noch rekeninge off reliqua machtich kan worden, dan ter contrarie scharpe woorden en(de) v(er)wijsinge nae de rechtbanck.

16. Tot dewelcke dan d' arme anl(egge)r sich begevende, concluderen tegens den ged(aegd)en dat deselve bij sententie sall gecondemneert worden de gedeponeerde 250 goltg(ulden) una cum interesse á die morae te restitueren.

Folio 11.

off behoorlick te bewijsen, dat hij deselve gerestitueert hebbe aen sodane personen, die gequalificeert sijn geweest, om g(emelt)e pen(ningen) wede t' entfangen off anders angewendet, so dat hij met quitunge daervan heeft konnen werden gelibereert

Off vermits anl(egge)r noch geene fundamentele kennisse hebben van de saeck selffs, waerover precise niet kan werden geconcludeert, als omni meliori modo hadde konnen off moeten geconcludeert en(de) gebeden werden. Met eisch van costen.

Nobile magistrat(us) officium implorando.

Casp(ar) Heisen, adv(oca)t(us) pp-ter

in opia[] actorum coactus*.

* = genoodzaakt

Aenspraeck voor
Jan Spilen cu(m) suis
 contra
Jan Becker d' olde.

Exhibitum den 18-(en) febr(uarij) a(nn)o 1656.

Termin(us) ses weecken.

B.

Folio 12.

Exhibitum den 21-en apr(ilis) a(nn)o 1656.

Termin(us) ad 4 weecken.

Antwoordt voor **Jan Becker d' olde**
 tegens
Johan Spilen cum suis.

Ehrentveste, voorsienige en(de) discrete heeren burgemeesteren
 tot Enscheide.

1.

Om dewelcke nae behooren te instrueren, wert onder re-
 serve van alle beneficien rechtens gesecht voor antwoordt.

2.

Dat bij d' aenspraecke veele gesecht doch weijnigh wert beweesen.

3.

T'welck mitzdien eadem qua [allegatur]

Folio 13.

allegatur facilitate totidemq(ue) verbis, als t' selve is g'obtrudeert,
 wort ontkent.

4.

Seggende tot instructie van de saecke voor de waerheijt.

5.

Wel waer te sijn, dat hij, verweerder, eenige penningen
 van **Lucas Berninck**, broeder van **Willem Nijhoff**, die
 de nederlage hadde gedaen, en(de) zijne consorten heeft ontvangen,
 die hij bij sich soude behouden, ter tijt toe d' erffgenaemen
 van de nedergeslagenen denselven **Lucas** met den sijnen
 souden hebben gequiteert.

6.

Dan alsoo hij soodanige penningen naederhant weder heeft uijtgetelt. [7.]

Folio 14.

7.

Ende daerop niet alleene **Lucas Berninck** met sijn con-
 sorten gequiteert is.

8.

Maer selffs oock de verweerder mede, als te sien uijt
bijgaende quitinge sub A.

9.

Soo is vreembt, dat d' impetranten den verweerder
nu nae verloop van soo veele jaeren, tegens haer eijgen ge-
richtelicke confessie en(de) quitantie met dese ijdele actie komen bespringen.

10.

Onder een gefingeert pretext, als off zij egeen kennisse [hadden]

Folio 15.

hadden van de gelegentheijt van dese saecke.

11.

Daer zij nochtans selffs bij t' overtellen der penningen
present gewest en(de) mede gequiteert hebben.

12.

Ende soo zij al egeen kennisse van saecken gehadt hadden,
des jae, evenwel voor den aenvanck van de proceduijre
genoechsaem waeren g'informeert.

13.

Sulcx dat zij luijden â poena temerarii* litigii** niet konnen ge-
excuseert werden.

* = onbezonnen; toevallig

** = proces, rechtsgeding

14.

Houdende dan hiermede dese antwoordt g'instrueert, [rejecterende]

Folio 16.

rejecterende, t'gene van de aenspraecke in specie niet magh
zijn getoucheert, per generalia.

15.

Sonder daervan t' eene offte andere tacite te approberen.

Soo wort geconcludeert, dat d' impe-
tranten in hunnen eijsch verclaert sullen werden,
niet te sijn ontfanckelick absolverende daer-
van den verweerder, cum expensis etc.

Offte wert omni meliori modo geconten-
deert tot een alsulcken anderen fine
als etc.

Super omnibus et singulis.

Geor. Lipperus Dr.

{handtekenig met 56}

Folio 17.

A.

Nootger(icht)e.

Copia.

Extract uijt het protocol des landtge-
richts Enscheide.

A(nn)o 1631 den 16 februarij.

Gerhard van der Marck, richter.

Assessor(en): { **Michiel van Berckum**
{ **Jan Wijnolts**.

Erscheenen in tegenwoordigen gerichte **Joan Becker**, als gewest hebbende borge voor de quitinge des erffgenaemen van den ongeluckigen nederslach, soo **Willem Nijhoff** (leijder Godt begaen heeft aen zalige **Johan Spijlen**, # soone van **Joggim Spijlen**, # concernerende de moetzaeme van desselfen naegelaetene weduwe, onnoosele kinderen. Soo ist dat voorschr(even) **Johan Becker**, hem desen toebetrouwde resterende penningen den voorschr(even) erffgenaemen gepresenteert en(de) tot voldoeninge van **Lucas Berninck** unde sijnen mede consorten [sijnen]

Folio 18.

sijnen borghtal ontslagen, ten welcken fine **Jochem Spijlen senior**, **Mattheus Johan**, **Peter** absens (blijckende bij de handt van den secretaris **Egbert ten Tusschede**, alhier judicialiter vertoont, bij d'welcke hij die quitinge oock aggreert*) den voorschr(even) **Lucas Berninck**, **Johan Wolterinck** ende **Johan Becker** in alles desen aengaende goeden vollenkome ne betaelinge bedancket hebben. Belaevende nu offte nummermeer haer dessenthalven toe molesteren, ende ten eeuwigen daegen oirenthalven nu offte nummermeer aen oiren erffgenaemen toe vindicieren*. * = toevoegen
* = opeisen

Die resterende penningen soo **Johan Becker** tot desen heeft uijtgekeert, bedraegen sich dartich daelers unde sestien stuijvers. Hieraff gaende aen gerichtelicke onkosten 30 st(uijver)s. Hierop voorschr(even) **Jochem** betaelt aen handen van de richtersche wegen zijnes soons **Johan Spijlen** van achterstendige contributie twaelff daelers, geschiet den 18-en augusti 1631. Onderstont.

Coll(ationa)ta **J. Cost** secret(arius)
Pro vera copia **J. Cost** secret(arius).
{handtekening met 56}

Folio 19.

Andtvoort voor **Jan Becker d' olde**
tegens
Johan Spilen en(de) co[n]sorten.

C.

Folio 20.

Replijcq(ue) voor
Jan Spilen cum suis anl(egge)r
contra
Jan Becker d' olde.

1. Die kinder van den eermaels doorschotenen **Jan Spilen**, als d' anl(egge)r cum suis, bekennen replicando eerst, dat sij wel geen overvloet van bewijs hebben.
2. Twelck daeruit entstaet, dat sij ter tijt van haer zall(iger) vaders overlijden en(de) uitkeringe der moetsoens penn(ingen) noch heel klein sijn geweest, d' olste niet booven 10 jaeren, en(de) de jongste, namentlick **Jan Spilen**, in desen mede anl(egge)r, noch nae sijn vaders doot geboren.
3. Soo dat heel abusivelick in den 9 en(de) 11 antwoorts

articulen voorgegeven wort, als solden d' anl(egge)r bij d' ove[r-] tellinge der moetsoens penningen present sijn gewest, gerichtlicke confessie gedaen en(de) quitantie gegven hebben.

4. T' is wel soo, dat eene **Jochem Spilen, Mattheus** en(de)

Jan het instrument sub A ter antwoord annex vermeldet worden, als solden sij sich goeder betalinge hebben bedanct.

5. Maer dese sijn geweest der anl(egge)ren bestevader en(de) oemen en(de) gene der anl(egge)ren welcker aenlaet doceren moet, dat sij in a(nn)o 1631 heel kleine kinders moeten sijn gewest, hebbende anl(egge)r **Jan Spilen** noch wenich baerts, sijnde oock geene 31 jaeren olt, als uut de quitantie selffs sall konnen blijcken. [Ende bij aldien]

Folio 21.

6. Ende bij aldien noch getwiffelt mocht worde[n] presenteren anl(egge)ren noch boeven haeren eedt, ter overvloed te bewijsen, dat sij die bij quitinge gementioneerde personen niet sijn off sijn konnen.

7. Maer alleen kinderen van zall(iger) **Jan** en(de) **Jenne Spijlen** tot welcker profijt die moetsoens penningen solden werden belacht.

8. Hodanich bewijs in cas van onvermoetlick en(de) speciale entkentenisse hijrbij expressel(ick) wort bedongen.

9. Soude anders hierbij sijn gevoegt, ware den verw(eerde)r en(de) een ijder sulx niet meer dan bekent en(de) d' anleggeren daervoor geagnosceert, daervan art(icul) 12 des antwoorts t' ersien.

10. Wijders dat **Jan Spilen** der anl(egge)ren vader sij doorgeschoten van **Willem ten Nienhave** en(de) sijnen kinderen voor de moetsoninge beloofft worden eene summe van 250 goltg(ulden), sulx blijct uut bijgaende acte van moetsoninge sub A.

11. En wort bij den verw(eerde)r mede niet entkent.

12. Gelijk oock bij denselven, dat de moetsoens penningen hem in verwaringe sijn gedaen, niet entkent wort. Videat(ur) quiet antia.

13. En anders bewesen is met richter **Marcks** versegelde en(de) betekende act sub B.

Folio 22.

14. In de welcke de verw(eerde)r verclaert, dat de moetsoens penningen bij hem gedeponeert solden blijven ter tijt toe, dat de vrienden bij een comende, sich daerover quamen te vergelijcken.

15. Gelijk dan mede blijct uut de kundtschappen, bij gelecht sub C, dat **Jan Becker** die bloetsoens penningen hebbe entfangen en(de) in een schotel wechgedragen.

16. Ende dewijl daerbij niet wort geexpresseert sekere quantiteit van penningen kan men niet anders weten off dencken off de penningen alle ad 250 goltg(ulden) sijn bij den verw(eerde)r gedeponeert.

17. Darom oock de gehele somme off bewijs van de-

selve wort gevordert, sijnde den anl(egge)ren anders niet bewust, als t' geen uut bijgebrachte documenten geschept wort.

18. Daer averst behoerlicken mocht blijcken aane mindere somme van penn(ingen) bij den verw(eerde)r entfangen te sijn, moeten sich anl(egge)ren, die daervan ignorant sijn, daermede te vreden holden, gelijk sij oock willen.

19. Blijckende nu van den entfanck der moetsoens penningen, versoecken d' anl(egge)ren als eijgenaers derselver met recht en(de) voegen restitutie derselver off anders suffisant bewijs, waer deselve utiliter* en(de) tot anl(egge)rs profijt sijn aengewendet.

* = nuttig

Folio 23.

20. Dat verw(eerde)r art(icul) 6 des antwoorts secht, hij hebbe de penn(ingen) uitgekeert, is niet genoch.

21. Gelijk oock niet genocht is, dat hij obiter* secht eenige penningen entfangen te hebben, daervan eenige uitgekeert te sijn, en(de) sommige voor de grove des vaders ingehouden, sonder eens te seggen hoeveel.

* = bij gelegenheid

22. Dan behoorde specialicken bij te brengen, hoeveel hij hebbe uitgekeert en(de) aen wien.

23. Item hoe veel hij voor de grove hebbe gehouden. En alsoo pertinente rekeninge en(de) reliqua van de moetsoens penn(ingen) te doen.

24. Aengaende het bijgebrachte extract, quasi van gerichtelicke quitinge, darin wort niet anders gevonden, als dat verw(eerde)r die moetsoens penn(ingen) hebbe gepresenteert, sonder te tellen off te bewijsen, waer deselve gebleven sijn.

25. Behalven dat die pretense quitinge noch is suspect off anders reprochabel*, als nae desen met fondament sall werden getoont.

* = verwijtbaar

26. Desgelijcken dan mede niet vrij van suspicie is, dat v(er)w(eerde)r eenige penningen solde ingehouden hebben voor de grove, daer hij doch gerichtlicken is ge-eijgent aen seker saet opt lant staende en(de) dat voor de grove, als ten prothocolle blijct, daervan hierbij bedongen wort sub D.

Folio 24.

Dewijle dan geen sufficient bewijs is voorgebracht, waer die entfangene moetsoens penningen gebleven en(de) uutiliter aengewendet sijn, wort onder expresse negatie, impertinentie en(de) irrelevantie, aengaende t' gene specialiter niet is aengeraect, geconcludeert als bij aenspraeck.

En als omni meliori modo, salvis
Caspar Heisen, ad(vocae)t.

Folio 25.

A. Copia.

Anno dusent ses hondert sovenentwintich den elfften augusti (11-8-1627) is een zeecker bloet van de moetzoenne geschiet, ter presentie van hijrna beschreven agnaten vronden, unde getugen tuschen die nagelatene weduwe van zalige **Johan Spilen**, unde desselven vaeder **Jochem Spilen** vergeselschappet met sijn sonne, oick **Jochem** genoemt. Caverende voor alle sijnne andere kinderen, broederen unde susteren, ter eennere unde **Kunna ten Nijehave** unde oren sonne **Luikas Beerninck**, vergeselschappet met **Johan Wolterinck** unde **Johan Solwert** ter anderen tzijden, wegen een ongeluckigen schotte unde nedderslach, so **Willem Nijhoff**, sonne van **Kunna ten Nijehave** gedaen hefft an **Johan Spilen**, sonne van **Jochem** voors(chreven), waeran dselve oick subitelichen gestorven unde in den heren ontslapen is. Sulckes op nafolgende manniren unde vorwaerden, wie hijrna beschreven volget.

So ist in den ijrsten beslaten unde geaccordert datt voors(chreven) **Willem Nijhoff** an den ellendigen armen alhijr binnen gerichtes offte in der stadt, alles tot koor unde extie van voors(chreven) partijen sall uuthkiren twee mudde roggen, waerfan broot sal gebacket worden, waerfan die eenne helffte des brootz sal uuthgekeert worden op midde-winter toekommende, die ander helffte op Pinxteren daeran folgende, neffens drie paer schoenne, toe weten twee paer mans schoenne unde een paer vrouwen schoenne, die oick up voors(chreven) tijden sollen uutgekeert worden.

Meerders is veraccordeert dat voors(chreven) **Willem** sall uuthkiren unnde betaellen an handen gemelte weduwe **Jenne Spilen** offte der kinderen unde oren curatoren, die somma van twee hondert gulgulden unnde vijfftich, een gulden gerekent tot 28 stufers unde datt [op]

Folio 26.

op twee verscheijden termijnnen, het eenne termijn als toe weten hondert gulguldens reijde toe betaellen, unde het anderde termijn ingelijcke hondert unde vijfftich goltguldens toe betaelen op Jacobi toekommende des jaers 1628 met den expressen reserff unde voorbeholt, daer voors(chreven) **Willem** konde accorderen met gemelte weduwe dat sie hem die gemelte hondert vijfftich goltguldens wolde laten staen, een tijdtlanck op pension sal hem vrij staen. So nielt sal hie alssdan dselve op voors(chreven) Jacobi sonder enige rechtzforderunge datelichen opleggen unde betaellen, unde is oick beslaten tot vermijduge van meerder onheil offte twist, datt **Willem** voors(chreven) het geselschap van **Jochem Spilen** unde desselven sons, tzij in den gelaege offte anders, sal mijden unnde schouwen, wie reciproce* hie **Jochem** cum suis daer hie mochte weten, dat hie toe gelaege hem oick mijden unde schouwen sall, unde sijn gelach

* = wederzijds

mijden, sulckes een jaar lanck, gedurende die hoghe avericheit ore brocke van het gepasserde delict bij den delinquant begangen, vermitz desen onbenhamen voor welcke betaelunge unde satisfactie op tijden voors(chreven) toe betaelen borge geworden sinnen **Luickas Beerninck** unde **Johan Wolterinck**, unde sinnen also lieffelichen unde frontlichen desen aengaende ten beijden zijden geaccordert, alles sonder arch ader list, volgentz stipulato manu d' eenne de anderen gepardonert unde is oick entlichen bij gemelte weduwe ingegaen, unde oor zalige mans vader **Jochem** beslaten, dat die voors(chreven) penningen sollen geimploijrt worden tot der voors(chreven) weduwen kinderen nutt unde profijtt ter tijdt unde so lange sie tot oren jaren mochten kommen. In orkunde deses hebben voors(chreven) contrahenten, so schreven konden, hoor christeliche naeme hijronder geteickent unde so nielt schreven konden hore gewoontliche handtmercken. In presentie [des]

Folio 27.

des heren richters **Gerhardt van der Marck**, neffens meer andere getugen so hijr andt undt aver gewesen hijr onder gestelt. Actum Enschede, den elfften augusti 1627 unnde sinnen hierfan een ijder partije eenne desselven ten handen gestelt.

Signum -/ **Luickas Beerninck**
 Signum __/ **Johan Wolterinck**
 Signum -/- **Joachim Spilen**
 Signum -/-- **Jochem Spilen junior**

Pro concordante copia **Johannes Wijnholdi**,
 scriba jud(icis). Ensched(ensis) scripsit et subs(cripsit)
 {handtekening met 27 en JW}

Folio 28.

B.

Ick, **Gerhardt vann der Marck**, wegenn ridderschap unde steden representerende die hoochmogende herenn Staten der landtschap van Overijssel, inndertijdt een geswarene richter des gerichtes Enschede, doe kundt, bekenne unde betuge, ter requisitie van **Luickes Beerninck**, buerman der Drijnner marcke, woe datt voor mij gecompariert unde erschennen is ten huse van **Harmen Budde** bijsijns mijnnen gerichtschriver **Johan Wijnholtz, Johann Becker**, diewelcke aldaer verklaert, woe datt die penningen, sprutende van het verdrach, geholdenn tuschen die vronde unde agnaten*, alss mede die mombaren der zalige nagelatene * = zwaardmagen, mannelijke weduwe van zalige **Johan Spijlen** eens unde oick derselvigen bloedverwanten van vaderssijde van **Wilhelm Nijhoff** anderdeels, wegen den ongeluckigen nedderslach, so voors(chreven) **Willem** an voors(chreven) **Johan Spilen** begaen.

Met consort **Johan Loessink**, zal(iger) **Kreijvelt**, alss bloetz-
 verwanten der voors(chreven) **Jenne Spijlen** bijsijns derselve unde
 voors(chreven) anderen ten beijdes tzijdes vronden, insunders **Jochem
 Spilen**, alss vaeder van sijn zalige sonne **Johan Spilen** bewill[et]
 die voors(chreven) bloetzoens penningen in handen van **Johan Becker**
 toe sollen deponeren, met meerder verklarunge si vronde
 unde agnaten wollen sie sich wijders in der zaecke naerder bedenc-
 ken unde vergelijckenn. Wantt dan dit alles also wie voors(chreven)
 gepassiert voor mij, richter voors(chreven) unde anwesende mijnnen
 gerichtshriver, alss hebbe ick dese mett mijn zegel unde eigen-
 handtz onderschrift in getuichenisse der waerheit bevestiget.
 Actum Enschede, den 17-d(en) februarij 1631 olden stijls.
Gerardt van der Marck, richter. {handtekening met 31}

Folio 29.

C.

Ick, **Herman van Hoevel**, borchman tott Ottenstein,
 wegen hoocheed(ele) moog(ende) heeren Staeten der landtschap
 van Ov(er)ijssel, een geswoeren richter tot Endscheide, doe
 kondt en(de) certificere mits deesen, dat voor mij en(de) mijnen cornoeten
Jan ten Vaerde en(de) **Jan Helminck**, eigenaer persoon
 gecompareert is **Jan Spijlen** cum suis en(de) besprack praevia
 cit(ation)e **Hendr(ick) Lubbertinck**, **Luijcken Averbееcke**, **Egbert
 Thijessinck** en(de) **Kolck Leffert**, om kondtschap der waerheit op
 naervolgende vraech art(icul)en daarvan partije advers **Joan
 Becker senior** het dubbelt ten handen gestelt, sonder dat
 dieselve in termino daer teegens gedient heeft van contra-interrogatoria.

Getuijgen d' straffe des meinedts ten hoochsten voorgehouden
 sijnde, hebben naer gepresenteerden eede gedeponereert als volgt.

1.

Getuijgen olderdom en(de) v(er)wandtschap.

1.

D' eerste getuijge **Lubbertinck**, ov(er)mits sijn debiliteit*, op den 21-en deeses * = zwakte
 in Boeckelo in sijn eigen huijs geexamineert sijnde, secht olt te weesen
 ongeveer 55 jaeren en(de) nijemandt v(er)want.

2.

D' 2-de getuijge **Aeverbeecke** olt ongeveer 50 jaeren en(de) van geen
 v(er)wantschap te weeten.

3.

D' derde getuijge **Thijessinck** secht olt te weesen omtrent neegentich
 jaeren en(de) neeff van producenten sal(ig)en vaeder.

Folio 30.

Kolck Leffert olt ongeveer vijftich jaeren en(de) geen van partijen v(er)want.

2.

Off getuijgen **Jan Lubbertinck** en(de) **Luijcken Averbееcke**
 niet onlangs van producent gesonden sijn
 aen **Jan Becker d' olde**, om te vraegen, waer het gelt
 gebleven was, t' welck hem van d' **Nijhaever** wegen, tot

moetsoeninge van sae(lig)e **Jan Spijlens** vrienden en(de) erffgenaemen toegetelt was?

D' eerste getuijge secht, dat **Jan Becker** hebbe geantwoordet, dat d' **Nijhaever** tot gem(elt)e **Becker** hadden gesecht, hij solde het gelt soo lange bewaeren tot dat d' mombaeren van sae(lig)e **Joan Spijlens** kinderen quitantie ingelevert hadden.

D' tweede getuijge bekent deesen doorgaents waer te sijn.

3.

Off niet **Jan Becker** daerop hebbe geantwoordet, dat hij dat gelt wedderom gegeven hadde aen die, daer hij het van hadde ontfangen, doch solde voor d' groeve wel ijts daervan hebben ingehouden.

Dat **Jan Becker** hebbe geantwoordet hij hadde het gelt aen d' **Spijlens** ov(er)getelt, doch voor d' groeve hadde [hij]

Folio 31.

hij ijts ingehouden.

Averbeecke secht, dat **Joan Becker** hebbe geantwoordet, hij hadde het gelt aen d' **olde** en(de) **jonge Joggim Spijlen** wedder overgetelt, doch ick hebbe daer ijts van gehalten voor d' groeve.

4.

Off getuijgen doemaels seggende in t' protocol te staen, dat **Jan Becker** eenich boeckweiten gewas voor d' groeve van **Jan Spijlen**, producenten vaeder, hadde getrocken, gem(elt)e **Jan Becker** niet doen daerop geantwoordet hebbe, dat sulx niet waer was.

1.

Deesen bekent getuijge **Lubbertinck** doorgaents waer te weesen.

2.

Dat **Joan Becker** op dit seggen hebbe geantwoordet, het geene in t' protocol staet, moet voor waer gehalten worden.

5.

Kolck Leffert te vraegen, off niet **Jan Becker** bij sijn vуйr sittende tot producent en(de) sijn swaeger **Albert**, die hem vraegden, opentlijck v(er)claert heeft, dat hij van d' penningen, soo hem toegetelt [waeren]

Folio 32.

waeren voor d' versoeninge van sae(lig)e **Jan Spijlens** bloet, behouden hadde tot betaelinghe voor desselffs groeve dertich d(aele)r.

4.

Getuijge secht, dat **Jan Becker** hebbe geantwoordet, hij hadde van d' gem(elt)e penningen tot betaelinghe van d' groeve ijts ingehouden, sijnde getuijge het getal v(er)geeten.

6.

Egbert Thijessinck te vraegen, off hij niet voor eenige jaeren beroepen sij geweest, tot die overtellinge der moetzoens penningen voor sae(lig)e **Jan Spijlens** bloet, en(de) off hij wedder koomende van een boedtschap niet gesien hebbe **Jan Becker** op sijn kaemer gaen met een groote tinnen schootel vol gelts, die d' trap opklimmende tot hem seide. Siet, **Tiessinck**, daer hebbe ick het gelt, daer meede **Jan Spijlens** bloet wort v(er)soent, t' welck ick soo lange sal bewaeren, tot dat het voor sijne erffgenaemen op rente wort uijtgedaen.

Getuijge **Thiessinck** secht, dat **Jan Becker**, klimmende op d' trabbe nae d' kaemer, teegens getuijge hebbe [ges]

Folio 33.

gesecht, siet **Thijessinck** hier hebbe ick het gelt, daer **Jan Spijlens** bloet is meede v(er)soent geworden, het welcke ick omtrent 14-en daegen off drije weecken sal bewaeren, om aen d' mombaers van d' onmondige kinderen over te tellen, d' welcke het selve gelt tot voordeel der kinderen sullen uijtdoen.

7.

Voorts getuijgen te vraegen, wat haer allet meer van deese saeck en(de) penningen is bewust.

1.

Getuijge **Lubbertinck** weet niet meer te deponeren.

2.

Averbeecke weet niet meer te getuijgen.

3.

Thijessinck weet niet anders te seggen.

4.

Kolck Leffert weet meerder niet te deponeren.

En wort v(er)socht, dat het dubbelt daetelijck mach gestelt worden ten handen van den **olden Jan Becker**, om, si velit, van contrarien te dienen, en(de) dat **Jan Lubbertinck**, v(er)mits hij seer kranck is, morgen [mach]

Folio 34.

mach werden geexamineert, in memoriam veritatis rei, laetende die reproductie aen **Jan Becker** vrij, off het parate examen.

Aldus voor mij, richter onderges(chrev)en, gerichtelijck gepasseert. Oerkont mijn handt en seegel. Endscheide, den 6-en maj a(nn)o sesthien hondert ses en vijftich {1656}. In absentie van d' h(eer) richter is deese bij mij, onderges(chrev)en v(er)seegelt en(de) geteickent, als sijnde meede bij t' examen geweest. **J. Cost**, verwalter-rich(ter). {handtekening met 57}

Folio 35.

D.

Extract uijt het protocol des landtgerichts Endscheide.

A(nn)o 1628 den 17-en junij.

Gerhard van der Marck, richter.

Assess(oren): { **Joan Wijnolts**.
 { **Willem Wolterinckhoff**.

Erscheenen d' naegelaetene weduwe van sae(lig)e **Johan Spijlen, Jenne** genoemt, unde bekande voor ons gerichtlichen, woe dat sij kentlicher und wol bereeckender schult schuldich is den e(dele) **Joan Becker** oder desselven huijsvrouwe unde erffgenaemen die summe van derthien d(aele)r tot goeder reeckeninge, heerkoomende van oer sae(lig)e mans groeve und ander kraem bier, welcker voors(chrev)en summe sij den gem(elt)en **Becker** gelavet heeft toe betaelen. Toekoomenden nije [d]es men het fluijs van den lande tucht, bij foulte van sulx heeft sij, comparantinne, hem daervoor v(er)set een stucke boeckweiten, groot ongeveer derdehalff scheepel geseis, liggende aen Lansinck kamp, teegens over **Wijggerinck**, welcke voors(chrev)en stucke weite gem(elt)e **Johan Becker** bij foulte van misbetaelinge sal moogen antasten unde t' selve laeten, hieren unde wenden tot sijner voller betaelinge toe sijnes gefallens, sonder dat iemant anders hijraen sal moegen penden.

Coll(ationat)a **J. Cost**, secret(arius) {handtekening met 56}

Folio 36.

[Replieque] voor **Jan Spijlen** cu(m) suis
contra

Jan Becker d' olde.

Exhibitum den 2 junij a(nn)o 1656.

In pleno senatu.

Termin(us) ad 6 weecken.

D.

Folio 37.

Duplicq(ue) voor **Jan Becker**, verweerder,
tegens

Jan Spilen cum suis, anleggeren.

[A]chtbaere heeren etc.

1.

Verweerder verwondert sich ten hoogsten over t' impertinent en(de) temerair vervolgh van dese proceduijre.

2.

Want, naedemael waer en(de) inconfesso is, dat hem, noch de nederlage, noch moetzoen in t' minste raeckt.

3.
Maer dat alleene onder hem door die vrienden van die gene die den dootslagh hadde begaen [eenige]

Folio 38.

eenige penningen zijn gedeponceert.

4.
Die hij ten versoecke van deselve belooft heeft niet uijt te sullen tellen, eer en bevoorens zij waeren gequiteert en(de) gecontenteert.

5.
Daeruijt alleenigh den deponenten tegens hem actie geschapen was, soo hij de penningen eer uijtgetelt mogte hebben, des neen, en(de) niemants anders.

6.
Immers niet d' impetrante, die welcke offte wiens momberen en(de) verwanten noijt met hem hebben vere offte quasi gecontraheert.

7.
Der gestalt, dat hij oock noijt aen deselve is gewest g'obligeert, [noch]

38/39.

noch uijt eenige beloffte, als dewelcke aen haer noijt gedaen was, offte anders, verbonden.

8.
Soo is seer frivoool en(de) vreembt, dat anleggeren, dewelcke indien zij vermienden haer van de moetzoens penningen, noch ijets te resteren, d' erffgenaemen van diegene soo den nederslagh hadden gedaen, offte volgens het replicale document sub A, de borgen, **Lucas Berninck** en(de) **Johan Wolterinck**, daervoor souden aensprecken moeten.

9.
Om de betaelinge van dien te hebben desen verweerder, die haer noijt schuldigh is gewest, komen bespringen.

10.
In sonderheijt daer niet alleenigh [**Lucas**]

Folio 40.

Lucas Berninck en(de) zijne consorten, aen dewelcke hij belooft hadde de penningen niet uijt te sullen tellen, ten waere tegens quitonge, daermede zij waeren gecontenteert, hem hebben gequiteert.

11.
Maer oock selffs d' anleggeren mede.

12.
Soo niet in persoone, als do ter tijt, soo zij seggen, jongh gewest zijnde.

13.
Ten minsten door haere mombers, bestevader **Jochem Spilen**, die de moetzoen replicae annex sub A selffs heeft ingegaen en(de) haere ohmen.

14.
Als bij de anleggeren replicali [4]

Folio 41.

4 en(de) 5 wert bekent, en(de) bij d' aenspraecke sub A is gebleecken.

15.

Daerbij de voorschr(even) bestevader **Jochem Spilen** met zijn soons, der anleggeren ohmen, niet alleene quiteren, den bovengemelte **Lucas Berninck** en(de) **Johan Wolterinck**, die sich bij d' acte van moetsoen borge voor de betaeling der penningen geconstitueert hadden.

16.

D' welke borge met soodane quitantie tevreden zijn gewest.

17.

Daermede verweerder van zijne borgtocht en(de) beloffte oock was ontslagen.

18.

Maer selffs mede den verweerder. [19.]

Folio 42.

19.

Bedanckende denselven desen moetsoen aengaende, uijt der anleggeren naeme goeder en(de) volkomener betaeling.

20.

Met beloffte van den voorschr(even) **Lucas Berninck** en(de) **Wolterinck**, offte den verweerder nu offte nimmermeer dienthalven te sullen molesteren.

21.

Willen nu anleggeren sustineren, als uijt de replijcq(ue) schijnt, dat aen haer bestevader en(de) ohms die penningen niet hadden behooren getelt te werden.

22.

Waerin zij doch souden zijn geabuseert, vermits de bestevader **Jochem Spilen** die gene is gewest, die de moetsoen ingegaen en(de) voor de impetranten [heefft]

Folio 43.

heefft gecontraheert, oversulcx oock de penningen heefft moegen ontfangen.

23.

Sulcx raeckt den verweerder niet.

24.

Doordien deselve heeft voldaan, per hoc, dat hij die hem betrouwde penningen niet heefft uijtgetelt, eer en(de) bevoorens die gene soo hem deselve betrouwt en(de) bij hem gedeponeert hadden, gecontenteert waeren.

25.

Vermienen impetranten dies aengaende actie te hebben, daerover sullen zij moeten soecken, ut dictum, die gene die haer uijt crachte van de moetsoen schuldigh is gewest. [26.]

Folio 44.

26.

Offte haer bestevaeder en(de) ohms, soo de resterende penningen ontfangen en(de) die quitantie hebben gepasseert.

27.

Niet averst den verweerder die de schult niet en toucheerde, maer alleene hadde te letten, dat de deponenten mochten zijn tevreden.

28.

Dat nu vorders bij de replijcq(ue) gesecht wort, als off de geheele moetsoens penningen onder den verweerder soudē gedeponēert zjyn, sulx wert ontkent.

29.

Ende wert oock met d' irrelevante attestatie replicae annex sub B ad instantiam van **Lucas Berninck** gegeven, spreekende alleene de futuro, en(de) niet de [praeterito*]

* = verleden

Folio 45.

praeterito vel veritate ipsa, noch oock uijt de contschap sub C niet beweesen.

30.

Blijkende ten overvloet het contrarium hier bij sub A, B en(de) C.

31.

Ende alsoo daerenboven bij d' antwoorde uijt de quitinge sub A blijktt, dat van de volkomene betalinge wert bedanckt, en(de) dat de resterende penningen zjyn voldāen.

32.

Soo geeft egeen veranderinge hoe veele den verweerder eijgentlick soude moegen ontfangen hebben, dan niet.

33.

Veele min dat hij voor de groeve van wiens deugdelickheijt bij [replijcq(ue)]

Folio 46.

replijcq(ue) consteert* sub D soude moegen ingehouden hebben. * = vaststaan

34.

Zijnde wel waer dat hem daervoor een stucke saets versett is gewest.

35.

Dan t' is mede waer, dat hij daarvan egeen betaelingē heeft becomen konnen, maer dat hij daeromme naderhandt noch met rechte heeft spreekē moeten, als alhier te sien sub D.

36.

Hiermede dan houdende dese duplijcq(ue) g' instrueert, rejecterende t' gene van de replijcq(ue) in specie niet magh zjyn getoucheert per generalia iuris et facti.

37.

Ende daerenboven iterativelick* [ontkennende]

* = herhalend

Folio 47.

ontkennende, dat men aen den anleggeren offte den haeren oijt eenige beloffte heeft gedaen.

38.

Maer dat het gepasseerde alleenigh is geschiet tusschen **Lucas Berninck** met sijne consorten en(de) den verweerder.

39.

Daeromme dat men oock serieuselick versoectt, dat in hoc plusquam* temerario litigio op de costen goet regardt moege genomen werden.

* = meer dan

40.

Al ist schoon dat d' impetranten om deselve, waert doelick, te ontgaen, en(de) d' heeren referenten tot commiseratie* tegens die leere non misereberis* pauperis in judicio te bewegen, sich bij de procedure seer arm simuleren. * = het klagen

Soo wort omni meliori [modo]

Folio 48.

modo geconcludeert als bij antwoorde gedaen is, offte hadde behooren gedaen te worden.

Met iterativen eijsch van kosten etc.

Geor. Lipperus Dr. {handtekening met 56}

Folio 49.

A.

Ick, **Peter Spilen**, bekenne unde verclare idermen-
nichlicken hier met vor die oprechte waerheit, wie
da[tt] ick ontfangen hebbe uit handen miness lievenn
vaders **Jochem Spilens** drie unde sestigh keiser guld(en),
wesende van t kinder gelt van den nederslach, en(de)
dat dor believe van min swegersche **Jenne Spilen**
darmit min za(liger) broders en(de) susters schult an
mi iss betaelet, heefft over sulx min sweger-
sche en(de) die weduwe van min za(liger) broder angelevet
den kinderen huden oder morgen diese drie un(de)
sestigh guld(en) to restitueren etc. In orcondt der warheit
so hebbe ick, **Peter** vorges(chreven), in praesentie van on-
dergeschrevene eerlicke luiden hieronder minn
merck, met min egen hant getagen. Actum Goer
am 6 julij 1629.

Dit iss **Peter Spi** </> **lens** merck, t' selve
met sin eigen </> hant getagen.

Jan Pothoff

Egb(ert) ten Tuschede, not(arius)

pub(licus) rog. sc(ripsit) et subs(cripsit). {handtekening met 1629}

Ick, **Jochem Spilen**, bekenne mitz diesen
ontfangen tho hebben van minen vader **Jochem** vier-
tigh gulden, van t kindergelt, herkommende van den
nederslach van min za(liger) broder en(de) dar met gedoedet ende
gedempet die schult, so min sa(liger) broder, mi schuldigh
was belovede, over sulx die moder van min za(liger) bro-
ders kinderen huden oder morgen, sodane viertigh g(ulden)
to restitueren en(de) an oer kinderen goet to doen. Or-
conde min eigen ondergetaegen merck. Actum
Goer am 6 julij 1629.

Dit iss **Jochem Spilens** <</> merck, t' selve met sin
eigen hant getagen. <</> **Jan Pothoff**.

Egb(ert) ten Tuschede, not(arius)

pub(licus) rog. sc(ripsit) et subs(cripsit). {handtekening met 29}

Folio 50.

Bekenne ijck, **Tewuss Wulsack**, dese quijtancijje als up de andere
sijdt geschrefen staedt uprechtijch unnd duchtijch waer toe sijn.

Orkunde mijn eijgen merrijck **Tewus** <<> **Wulsack**.

Dese quijtjinge heft **Egbert ten Tusschede** geschreefen.

Folio 51.

B.

Extract uijt het protocol des landtgerichts Endscheide.

A(nn)o 1629 den 24-en novembris.

Gerhard van der Marck, richter.

Co[r]noeten { **Joan Wijnolts**
 { **Willem Woterinckhoff**.

Joggim Spijlen secht, alsoo sijn sae(lig)e soons **Johan Spijlens** naegelaetene huijsvrouwe **Jenne** wegen haeres sae(lig)en mans voors(chrev)en met die luijden, soo dat ongeluck aen haeren man sae(liger) hebben gedaen, is v(er)accordeert voor eenen see[c]keren penninck, daervan die weddevrouwe obgem(elt) den eersten penninck met den lesten ontfangen unde in oer gewaersaem heeft, und soo dan haer schoon-vaeder comparant hondert goltgulden, die creditoeren van voors(chrev)en wedefrouwe daeraff genoomen unde betaelt heeft. Noch t' soovenen t' sooventich daeler aen die rentemeister **Crop** op Hengelo wegen haeres heerschaps der heer collonel **Ripperda** gedaen en(de) die pachten daermeede betaelt, van welcke 77 d(aele)r **Johan Cost** 32 ontfangen, oock voor schulden, daer sij voor uijtgerechtet was, als concludeert comparant, dat die wed(uw)e voors(chrev)en geholden mooge worden **Willem Nijhoff**, soo dit obgem(elt)e ongelucke begaen heeft volle quitunge van soodaene betaelde penningen, daer met voors(chrev)en **Willem** [v(er)]

Folio 52.

v(er)waert mach sijn, toe behandigen oder averst die voors(chrev)en penn(ing)en toe restitueren, solx stellende.
Pro vera copia **J. Cost**, secret(arius) {handtekening met 56}

Folio 53.

C.

Bekenne ick, **Jochem Spilen die olde**, wie dat ick uth handen van **Wijllem Nijehoff Berninck** broeder ontfangen hebbe wegen het ongeluicke van mijne(n) sonne **Jan** hondert goltg(ulden), die ick betalt hebbe an die wedwe van mijne(n) za(ilger) sonne, dat dorch bedde van # die wedwe van za(liger) **Jan Spilen** # noch betalt an **Jan Kost** tho Enschede twije ende dertich daler ende dat ut begerte van die wedwe vorg(emelt) noch twijenfiertich daler an den renttemeijster **Krop** betalt, soe hem **Jan Luickens** tho getelt heeft wege het verkofft pant, soe mij tho quam, soe **Jan Luickes** mij affgereche(n)t hadde. Doe derhalve(n) **Engelbert Bernink** bedancken wege die penninge, soe ick ontfang(en) hebbe

guider betalinge die reste van die penninge sollen
berosten up wijder beschiet.

Bedancke derhalven guder betalinge van hondert goltg(ulden)
ende sovenende soventich daler tot reekeninge. Orckonde
mijn eigen handt ende merck. Geschien te(n) huisse **Jan
Kemerinck** anno 1629 den 7 iobes.

Merck van ,◇, **Jochem Spilen den olden.**

Merck ,<<>>, van **Peter Spilen.**

Merck van /<>/ **Jochem Spilen den jung(en).**

Meijndt Meijer, stadtdenir tho Delden.

Folio 54.

Dijtt zijt den stadtdener toe Delden geschref(en).

Folio 55.

Extract uijt het protocol des landtgerichts Endscheide.

A(nn)o 1629 den 27 jan(uarij).

Gerhard van der Marck, richter.

Cornoeten: { **Joan Wijnolts.**
 { **Willem Wolterinckhoff.**

Joan Becker spreeckt aen **Hendrick Spijlen**

voor 13 d(aele)r, neegen stuijvers min een oort,
heerkoomende van d' groeve des sae(lig)e mans

Johan Spijlen unde voorts voor kraembier bereeckende
schult en(de) wijders tot reeckeninge. Non comparuit,
ergo contumax.

A(nn)o 1629 den 3 febr(uarij).

Gerhard van der Marck, richter.

Cornoeten: { **Joan Wijnolts.**
 { **Willem Wolterinckhoff.**

Joan Becker doet opbaed(ing)e aen **Hendrick Spijlen.**

A(nn)o 1629 den 10-en febr(uarij).

Gerhard van der Marck, richter.

Cornoeten: { **Joan Wijnolts.**
 { **Willem Wolterinckhoff.**

Noch doet **Joan Becker** voors(chrev)en aeneichninge op [**Hend(rick)**]

Folio 56.

Hendr(ick) Spijlen, jeegenwoordige gebruijcker des
erves Spijlen.

Coll(ationa)ta, **J. Cost**, secret(arius). {met handtekening met 56}

Folio 57.

Duplicq(ue) voor **Jan Backer**, verweerder,
tegens
Jan Spilen cum suis, anlegger.

Exhibitum den 12-en jan(uarij) a(nn)o 1657.

Termin(us) over 4 weecken.

E.

Folio 58.

Triplicq(ue) voor **Jan Spilen** cum suis
tegens
Joan Becker d' olde.

1.

Het is geen wonder, dat d' anl(egge)ren noch vervolgen den moetsoens penn(ingen) hun deugdelick compe-terende, en deselve soecken, daer sij van die samentlicke vrienden der anl(egge)ren waren gedeponeert, om aldaer te blijven, totdat de samentlicke vrienden en(de) momberen deselve affhaelden en(de) op rente lachten tot profijt van d' anleggeren alleen, hetwelcke noijt is geschiet.

2.

Dit alsoo doende wort anvancklick pro judiciali confesso angenomen, als anders bewijslick, dat d' anl(egge)ren kinder sijn van den eermaels doorschotenen **Jan Spilen**, en(de) alsoo eijgenaers van die moetsoens penn(ingen), die sij naepaeden.

3.

Dienvolgens wort met den moetsoens brieff claerlick bewesen, datter soo veel penn(ingen) alser geeist worden van **Willem Nijhoff** en sijne vrienden, aen d' anl(egge)ren beloofft sijn geweest, daervan het instrument kan naegesien worden.

Folio 59.

4.

En vermoetlick oock alle bij den verwerder gedeponeert, want oock in richter **Marcks** attestatie van geene mindere somme mentie gemaect wort, als bij moetsoen v(er)sproken was.

5.

Gelijck oock **Tiessinck** in deposit. ad 6 art(icul) uut v(er)w(eerde)rs mont sprekende, van geen mindere verhaelt.

6.

En waert anders, moste v(er)w(eerde)r sich daervan middels eede purgeren.

7.

Dat anders bij de suspecte quitantie ter antwoort sub A van een rest der penn(ingen) mentie gemaect wort, resulteert daeruit, datter nae sijne meeninge

bij hem, v(er)w(eerde)r, te vooren all eenige uitgekeert waren.

8.

Om nu vorders te toonen, dat v(er)w(eerde)r dese questieuse penn(ingen) all ten hoochsten genomen, qualick heeft uitgetelt, indien sij uitgetelt sijn, en(de) niet voor der **Spijlens** bierschulden ingehouden.

9.

Staet te weten, dat vermits de penn(ingen) waeren gedestineert tot employ van anl(egge)ren voordeel alleen.

Folio 60.

10.

En **Jochem Spijlen** der anl(egge)ren bestevader een verquister en(de) volsuijper was, als het eijnde oock heeft bewesen, quod cum pudore* et dolore** dictum sit, darom oock bij den vrienden geen credijt hadde en(de) evenwel geern achter die penn(ingen) wilde sijn.

* = schaamte ** = verdriet

11.

Is besloten, dat deselve in sekerheijt solden worden gedeponeert bij desen v(er)w(eerde)r als een suffisant* man om aldaer te v(er)blijven tot dat der kinderen mumberen en(de) vrienden naerder daerover disponeerden, als blijkt uut v(er)w(eerde)rs bekentnisse voor richter **Marck** gedaen.

* = toereikend; flink

12.

Dit soo sijnde heeft v(er)w(eerde)r niet v(er)mocht de penn(ingen) tegens wille van de wed(uw)e en(de) vrienden aen den **olden en(de) jungen Jochem Spijlen**, alias **Wulsack**, uut te keeren.

13.

Dewelcke doch der kinderen mombers niet waren off vermits haer quaet comportement*, niet sijn konden.

* = leefwijze

14.

Maer de moder en(de) **Jan Loesinck** met **Kreijvelt**, van de moder als haere assistenten en(de) naeste vrienden tot mede mombere over haere kinder geropen.

Folio 61.

15.

Aen welke de penn(ingen) principalick solden werden uitgekeert, om seker belecht te worden, als uut het moetsoen claerlicken blijkt.

16.

Met welcker, als gerequireerden* curatoren consent die versoens gelder aen den verw(eerde)r sijn getelt tot wijder order volgents sijn eijgen bekentnisse voor den richter van Enschede gedaen, videatur attestatie ten replijcq(ue).

* = eisen

17.

Sonder welcker consent dan v(er)w(eerde)r niet heeft vermocht die gelder aen eenen ongequalificeerden

opmaecker, daer voor hij van ijdereen bekent was,
te laeten volgen off voor sijne aen hem uut-
staende bierschult, in te holden.

18.

En alsoo die onnosele kinderkens op den duijm
laeten fleuten, t' welck wel een schande is.

19.

Waeruut v(er)w(eerde)r dan licht kan affnemen met
wat fundament anl(egge)ren van hem de moetsoens
penn(ingen) eischen.

20.

So dattet onnodich is deselve te verwijzen
op de börgen, die all lange v(er)storven en(de) v(er)dorven sijn. [21.]

Folio 62.

21.

Gelijck oock de bestevader met sijne soons
neffens alle degene, die oijt bij den handel
gewest sijn, en(de) in de instrumenten geschreven staen.

22.

Wat vorders aengaet de pretense quitinge ter
antwoort sub A selvige is den anl(egge)ren heel sus-
pect, darum sij meer reden hebben om verder
t' insteren, die oock so fundamenteel sijn, dat
sij, ten ergsten genomen, van condemnatie in
kosten, kunnen bevrijden.

23.

Want gelett op den datum van de gerichtlicke
acte van quitantie ter antwoort sub A, bevint men
deselve te sijn van den 16 febr(uarij) 1631.

24.

En daertegens op den datum van des richters
attestatie, warin **Jan Becker** verclaert de
penn(ingen) te sullen bewaren tot naerder order,
is deselve van den 17 februarij 1631.

25.

Soo dat, indien de quitantie geen valscheijt in heeft,
Jan Becker de penningen wederom heeft gegeven
en deswegen gequiteert* is, eer hij die hadde
entfangen, t' welck tegen de natuijr is strijdende.

* = afzien van

Folio 63.

26.

Jae, de verweerders v(er)claringe spreekt nae sijn
eijgen seggen de tempore futuro, waeruut dan te
scheppen, dat de penn(ingen) eenen tijtlanck nae de qui-
tantie sijn ontfangen, t' welck noch absurder is.

27.

En in dien dese loose quitantie van den 16 fabr(uarij)
1631 valide is geweest, soude men moeten seggen
datter nae die quitantie een nieuwe obligatie
sij gecontraheert.

28.

T' welck soo sijnde, v(er)w(eerde)r evenwel vast blijft, al ist dat desselffs bekentenis gedirigeert mach sijn in tempus futuru(m), aengesien hij in actis den entfanck der penningen absolute bekent.

29.

Vorder bekent verw(eerde)r in d' attestatie van den richter **Marck** op den 17 febr(uarij) 1631 ten replijcq(ue), datt hij de penningen noch solde ontvangen: en in den 5-en antwoorts art(icul) dat hij die ontvang(en) heeft, en(de) dat uut handen van **Lucas Beernick** cu(m) suis.

30.

En naederhant weder uutgekeert ut art(icul) 6 aen **Jochem Spijlen**.

31.

Hoe kan dan, sulx alsoo sijnde, gesecht worden, dat anl(eggere)n moder den eersten penn(ingen) met den lesten solde [hebben]

Folio 64.

hebben ontvangen, als blijkt uut het prothocollare extract sub B ten duplijcq(ue).

32.

Twelck all moste geschiet sij voor den 24-en nov(embris) 1629.

33.

Daer ter contrarie den 17 febr(uarij) noch van **Beer-ninck** aen den v(er)w(eerde)r, noch van den v(er)w(eerde)r aen **Jochem Spijlen**, noch van **Jochem Spijlen** aen ijmant penningen waren getelt.

34.

Darom oock anl(egge)ren moder den **Willem Nijhoff** off andere, op den voors(chreven) 24 nov(embris) 1629 niet heeft konnen quiteren van penn(ingen), die sij doemaels niet ontvangen hadde, off naederhant oijt gesien heeft, al waer sij daerto geciteert geweest, als niet.

35.

Moeten oversulx die v(er)meente quitantie ter antwoord gevoegt, met de andere documenten ten duplijcq(ue) gevoegt, alle gesecht worden achterbaxe en(de) versierde dictaten en(de) obligatien te sien, bijgebracht en(de) gedirigeert, om d' anl(egge)ren in tijd en wijlen daerdoor t' abuseren.

36.

Andersins kan de v(er)meente quitinge schich niet vorder extenderen*, als tot relaxatie** van **Nijhoff** en(de) **Beer-ninck**, die aen den v(er)w(eerde)r hadde betaelt. * = uitstrekken; vergroten
** = ontspanning

37.

Maer off v(er)w(eerde)r als depositarius daerdoor kan [worden]

Folio 65.

worden off sijn bevrijt, en(de) sich van der anl(egge)ren eisch entslaen, daran wort met recht getwijvelt.

38.

En off all de verquistes met agreatie* van * = goedkeuring

Egbert ten Tuschede, als in dese saecke vrent en(de) niet geinteresseert mochten hebben gequiteert.

39.

Wat raect dat d' anl(egge)ren en(de) erffge(naemen), wat raect dat de moder en(de) numbers, die niet hebben willen quiteren?

40.

Die nochtans haer consent hadden moeten geven als bij antwoord nu(mmer) 5 t' ersien.

41.

En die penn(ingen) entfangen, als int moetsoen t' ersien is.

42.

En daarom noetsaekkelick quiteren, dat noijt geschiet is, omdat sij van de penn(ingen) niet wisten.

43.

Wat in specie de duplicale documenten raect, selve sijn geensints attendibel.

44.

Want de penn(ingen) beloofft waren om tot profijt [der]

Folio 66.

anl(egge)ren belecht te worden en(de) niet geemploijeert tot dempinge van deses off jenen der olderen schult.

45.

Vorders ontkent de moder geaccordeert te hebben off te weten van **Peter Spilens** schult, dewelcke wel meer hadde konnen schrijven, soo hij hadde gewilt.

46.

Bovendien sullen die getuijgen niet konnen bewijzen, dat de moder in de betalinge heeft geconsentert, maer sijn alleen geadhibeert* tot v(er)sterckinge van **Peters** quitinge.

* = uitnodigen

47.

Tegens volgende **Jochem Spijlens** bekentenisse wort glijckfals gesecht, dat de moder daarvan niet weet, is oock niet present gewest.

48.

Kan oock des noot sijnde met eede v(er)claren die penn(ingen) entfangen te hebben.

49.

Maer ter contrarie sall v(er)w(eerde)r niet onder gelijcken eede derven seggen, dat de penn(ingen) ten minsten voor een gedeelte van hem voor de Spijlens bierschult niet ingehouden sijn.

Folio 67.

50.

Het instrument sub C ten duplijc(ue) wort mede als gefabriceert om d' anl(gge)ren schijr off morgen t' abuseren v(er)worpen, en(de) de bede der moder expresselick entkent.

51.

Dewelcke niet hadde behoren te bidden, hadde sij, als gesecht, wort den lesten penni(ngen) met den eersten ontfangen.

52.

Hierbij compt mede t' observeren, dat **Tewes Wulsack** in dorso vant instrument off quitinge sub A, als getuijge gestelt, mede een van de **Spijlens** is geweest, en(de) der kinderen wulle mede ingesacket heeft, daarom mede als supect te verwerpen.

53.

Doet oock niet ter saecke d' auctoriteijt van **Egb(ert) ten Tuschede**, die alles well schrijven solde, wat men van hem dusdaniger wijze meer te schrijven v(er)sochte.

54.

Presenteren desgelijcken anl(egge)r wel duijsent quitingen te geven aen eenen die haer niet schuldich is, all sijn de penn(ingen) van haer ontfangen off niet.

Folio 68.

55.

Van rentm(eeste)r **Crops** schult en(de) andere weet de moder en(de) veel weniger anl(egge)ren ijdts te seggen, wat anders daarvan is, hadde uut sijn prothocoll konnen bewesen worden.

56.

Wat anders het extract sub D raect, off dat selve even valsch is, als d' andre documenten, kan men niet weten.

57.

Men vertrouut eer dat v(er)w(eerde)r de grove met den eersten vant golt heeft ingehouden, als dat hij naederhant **Henr(ick) Spijlen** noch ten achteren sijnde, heeft willen vorderen. Hij kan evenso wel seggen, dat hij noch niet is gecontenteert, en(de) wederom in infinitum sijnen eisch maken. Doch anl(egge)ren is dit onbekent en(de) spreken maer voor t' haere.

Concluderende, onder reiectie vant gene uut het duplijcq(ue) niet mach sijn gestrafft p(er) generalia als bij anspraeck.

En als omni meliori modo.

Nobile iudicis officiu(m) desuper implorando.

Cum submissione.

[Nisi]

Caspar Heisen, ad(voca)t(us) pauperu(m).

Folio 69.

Triplicq(ue) voor **Jan Spilen** cu(m) suis contra

Jan Becker d' olde.

Exhibitum den 9-en febr(uarij) a(nn)o 1657.

Termin(us) over ses weecken.

F.

Folio 70.

Quadruplicq(ue)

voor **Jan Becker**, verweerder,

tegens

Jan Spilen cum suis, impetranten.

Mijn heeren,

1.

Verweerder accepteert uijt de triplijcq(ue), dat daerbij niet ontkent heeft mogen werden, dat de penningen, soo onder hem gedeponeert sijn, door niemants anders zijn gedeponeert, als door die gene die aen d' anleggeren waeren schuldigh.

2.

Ende sulcx an deselve soo lange [in]

Folio 71.

in bewaeringe te houden, ter tijt toe zij daervan quitantie hadden bekomen.

3.

T' welck geschiede ter cause die voorschr(even) debiteuren die leste penningen niet uijttellen wilden, dan tegens suffisante quitinge.

4.

Die penningen oock niet wilden onderhouden, om te thoonen dat zij geriet waeren, ende om niet te schijnen ijdele uijtvluichten offte tergiversatien* te soecken. * = uitvluchten, aarzelingen

5.

Sulcx dat hij als depositaris oock aen niemants anders, als aen de voorschr(even) debiteuren [en(de)]

Folio 72.

en(de) deponenten is g'obligeert gewest.

6.

Ende aldewijle hij nu met derselven consent alsulcke gedeponeerde penningen heeft laeten volgen aen die gene als deselve deponenten ende debiteuren goetvonden, en(de) met wiens quitantie deselve selffs te voeden waeren.

7.

T' welck in effecte het selve was, als off zij luijden directe en(de) immediate* sonder eenige depositie aen die gene, die de penningen ontfangen hebben, selffs betaelt hadden. * = onmiddellijk, rechtstreeks

8.

Daertegens sich verweerder, [die]

Folio 73.

(die tot restitutie ex natura depositi aen die deponenten, offte

aen die gene, als dieselve goetvonden, ex lege 1 ff depositi en(de) andere loijen meer, was gehouden) oock niet heeft moegen opposeren.

9.

Ende dan boven dien de depositie onder den verweerder niet en is geschiet, gratia depositarii tot desselfs faueur offte vordel, daervoor hij oock het geringste proufijt noijt te verwachten heeft gehad.

10.

Maer alleene gratia deponentium, omdat deselve quitantie nae haer wille, als zij voor die [overleveringe]

Folio 74.

overleveringe oock bekomen hebben, mochten vercrijgen.

11.

Waervan t' effect is, dat soodanigh depositaris niet en is gehouden, nisi de dolo et culpa* lata, ut est testis Morrius tract. de contract. de depos. in princip. et tit. quae oriat(ur) actio ex depos. n. 3. * = schuld

12.

Soo manifesteert sich meer als te klaer, dat die verweerder doort ter quaeder trouwen laeten lichten en(de) volgen van penningen aen die gene, die aen de deponenten daervan quitantie passeerden, en(de) daermede deselve te vreden waeren, niet heeft misdaen.

13.

Veele min daervoor convenibel is. [14.]

Folio 75.

14.

Insonderheijt van een derde als d' impetranten, aen dewelcke hij noijt verbonden is gewest.

15.

Alwaer t' schoon, dat die gene soo die gedeponeerde penningen hebben ontfangen, deselve niet g'emplojeert* mochten hebben; soo als behoort. * = gebruiken, aanwenden

16.

Cum periculum rei depositae non spectet ad depositarium, sed ad deponentem.

17.

Et pereat etiam deponenti, alwaer t' dat sulcx door des depositaris versuijm, als doch in desen niet, geschiet waer, [§]

Folio 76.

§ praeterea instit. qb. mod. recontrah. oblig. et L. quod nerva ff deposit.

18.

In voegen, dat d' impetranten, diesaengaende, te minder den verweerder oock met dese actie hebben moegen convenieren*. * = gelegen komen

19.

Maer, vermeenende actie te hebben, niemants anders als hunne debiteuren offte borgen, offte oock die gene soo die penningen als momberen en(de) verwanten hebben ontfangen, sullen aensprecken moegen.

20.

Sonder dat daerentegens eenigsints obsteert des ver-[weerders]

Folio 77.

weerders verclaeringe replicae annex sub B.

21.

Want behalven dat deselve is gegeven ad instantiam van **Lucas Beerninck**, die de penningen gedeponeert hadde.

22.

Die daermede sochte te bewijsen niet in gebreecke van betaelingewest te sijn, maer vermits der verwanten dissensie* int' ontfangen en(de) quitonge die penningen gedeponeert te hebben.

* = onenigheid

23.

Soo wert oock bij deselve verclaeringe offte attestatie niet bevonden, dat verweerder aen den impetranten offte den [haeren]

Folio 78.

haeren eenige beloffte offte verbant heeft gepasseert.

24.

T' is wel waer, dat daer bij gesecht wert, dat de depositie met eenige der anleggeren vrienden bewilliging geschieft is.

25.

Maer blijkt niet, dat verw(eerde)r bekent heeft deselve geschieft te sijn door derselver last, off dat der anleggeren vrienden selffs de penningen gedeponeert hebben.

26.

Oock niet, dat verweerder sich aen deselve int' geringste vebonden offte eenige beloffte heeft gedaen. [27.]

Folio 79.

27.

Als mede niet, dat deselve hem eenige ordre hebben gegeven, waer hij de gedeponeerde penningen soude laeten, en(de) aen wien hij deselve soude uijtkieren, als mede niet hoelange hij deselve soude onderhouden, dan niet.

28.

Sulcx dat hij met goet fatzoen die penningen heeft moegen uijtkieren aen diegene, soo daervan quitantie aen de deponenten, die hem deselve betrouwt hadden, passeerden.

29.

Ende aen diegene soo selffs over de moetsoen gestaen, deselve alleene geteijckent en(de) in de depositie hadden gewilliget. [30.]

Folio 80.

80.

30.

Daermede der anleggeren moeder en(de) andere pretense mombers, die t' selve welgeweeten en(de) noijt gecontradiceert* hebben, oock te vreden waeren.

* = tegenspreken

31.

T' is mede wel waer, dat bij de voorschr(even) verclaeringe sub B oock gesecht wert, dat die vrienden sich in de saecke naerder bedencken ende vergelijken wilden.

32.

Dan daerdoor is verweerder niet verbonden, verder als hij ex natura depositi was gehouden, aen die gene die de depositie bij hem heeft gedaen.

33.

Oversulcx niet aen d' anleggeren [off]

Folio 81.

offte haer moeder, bestevaeder, ohms offte andere verwanten in wiens faueur offte tot wiens prouffijt hij egeen penningen heeft ontfangen.

34.

Maer alleene aen der anleggeren debiteuren, die de depositie gedaen hebben, en(de) op wiens versoek hij deselve alleene heeft ontfangen, om alsoo quitonge te bekomen, daarmede zij te vreden waeren. Idq(ue) pro primo.

35.

Et pro secundo. Soo heeft oock verweerder die penningen soo lange onder gehouden tot dat die vrienden sich naerder bedacht en(de) vergeleken hebben. [36.]

Folio 82.

36.

Die daeromme oock nae die uijttellinge noijt gequerel-leert* offte sich qualick genegen hebben getoont.

* = twisten

37.

Soo dat seer vreemt en(de) temerair* is hem, die daerbij noch heller, noch penninck voordel gehadt, en(de) die niet dan bonafide heeft gehandelt, nu nae verloop van meer dan vijff en twintigh jaeren ten twiedenmael om restitutie aen te spreecken.

* = vermetel

38.

Waarmede off nu wel des verweerders defensie genoegsaem magh sijn gestabileert, soo sal men niettemin om der anleggeren ongefundeerthijt meer te thoonen, [treden]

Folio 83.

treden tot special debat van de triplijcq(ue).

39.

T' welck doende, wert den eersten articul van deselve ont kent.

40.

Als sijnde onwaer en(de) niet beweesen, oock niet hebbende konnen beweesen werden, dat der anleggeren vrienden eenige penningen gedeponeert hebben, veelemin dat deselve onder den verweerder souden verblijven tot dat die samptlicke vrienden en(de) mombaeren deselve affhaelden en(de) op rechte lachten.

41.

Daervan noijt is gesproocken, men geswijgt dat den verweerder sulcx soude te laste gelecht zijn, [offte]

Folio 84.

offte dat hij t' selve soude hebben aengenomen.

42.

Den twieden passerende bij irrelevantie, wert op ten

derden gesecht, dat verweerder voor dato van dese proceduire die moetsoen noijt heeft gesien, dat hem oock deselve niet en raecht.

43.

Op den vierden dient, dat uijt vermoeden en(de) presumeren* * = vermoeden egeen concludent argument gemaect kan worden.

44.

Blijkende bij de moetsoen selffs, die den elfften augusti 1627 opgericht is, dat hondert golt [gulden]

Folio 85.

gulden souden comptant betaelt worden.

45.

T' welck oock nae apparentie* sal geschiet zijn. * = waarschijnlijk

46.

Te meer om dat bij de quitonge duplicae annex sub C, door **Jochem Spilen**, der anleggeren bestevader, bekent wert, dat hij hondert goltg(ulden) uijt handen van **Willem Nijhoff Beernincks** broeder ontfangen heeft.

47.

Sulcx dat soodane somme bij den verweerder niet is gedeponeert, mitsdien oock quaelick gesecht wert, dat vermoetlick alle die penningen bij den verweerder souden ontfangen wesen. [48.]

Folio 86.

48.

Al ist' schoon dat bij d' attestatie van egeen seeckere somme magh vermaent werden.

49.

Egbert Thijssinck, die testis unicus et singularis is, en(de) oversulcx egeen gelooff meriteert, L. 9, C. de testib. oock van egeen mindere somme soude getuijgen moegen.

50.

Te minder, omdat hij oock niet getuijgt van de somme int' geheel, maer indefinite alleene van penningen.

51.

Ende soude verweerder, soo noidigh, met solemnelen eede verclaeren konnen, dat die hondert goltg(ulden) soo comptant souden [betaelt]

Folio 87.

betaelt werden, aen zijnen handen niet en zijn getelt.

52.

Hoewel hij, vermits verloop van soo veele jaeren niet eijgentlick weet, hoe veele van de resterende penningen en(de) van den lesten termijn onder hem gedeponeert is.

53.

Passerende daeromme den 5 d(en) en(de) 6 d(en), wert gesecht op den 7 d(en), dat die quitantie niet dan calumnieuselick suspect wert genoemt.

54.

Zijnde het woort: Resterende, daerbij geinsereert, alleene om redenen, dat verweerder die geheele penningen niet ontfangen hadde, maer allene die leste. [55.]

Folio 88.

55.

Op den 8-(en) dient, dat die penningen uijtgetelt zijn aen diegene, daer die deponent gewilt heeft, dat deselve aen getelt souden werden, waermede verweerder heeft voldaan.

56.

Den 9-den is impertinent, alsoo de verweerder van de moetsoen egeen kennisse heeft gehad, en(de) mitsdien niet geweeten, noch heeft behoeven te weeten, waertoe die penningen gedestineert waeren offte souden moeten g'emplojeert werden.

57.

Den inhoud van den thienden raeckt den verweerder niet, [hoewel]

Folio 89.

hoewel anleggeren soodanigh van haer bestevaeder en(de) momber niet behoorden te spreeken.

58.

Bij aldien die moeder offte andere verwanten niet gewilt hadden, dat de betaeling aen hem en(de) sijne soons, der anleggeren ohms, die alleene die moetsoen geteijckent hebben, soude zijn gedaen.

59.

Soo hadden sij sulcx aen de debiteuren en(de) deponenten moeten verbieden, die alssdan die betaeling aen deselve velicht niet souden gedaen hebben, oock met deselver quitonge niet te vreden souden sijn gewest.

60.

Dan sulcx niet gedaen en(de) [deselve]

Folio 90.

deselve met de betaeling alletijt te vreden gewest sijnde, konnen die debiteuren, die betaelt hebben aen diegene, die met haer hadden gecontraheert, van egeen quaede uijtkieringe beschuldiget worden.

61.

Veelemin die verweerder, die als depositaris niemants anders dan der deponenten last gehouden was te volgen.

62.

Tegens den 11-d(en) dient, dat verweerder niet en weet, wat der anleggeren verwanten souden moegen beslooten hebben, gelijk d' impetranten selffs sulcx mede niet en weeten. [63.]

Folio 91.

63.

Soo dat den inhoud van denselven articul door anleggeren wert gefingeert.

64.

Als sijnde op hem, verweerder, niet anders versocht dan dat hij de penningen bewaeren wilde, en(de) sulcx voor de deponenten, **Lucas Beerninck** en(de) consorten, ter tijt toe, dat des anleggeren vrienden, die sich naerder

wilden bedencken en(de) vergelijcken, quitantie tot haer, deponenten, contentement passeerden.

65.

T' welck versoeck bij hem is voldaan en(de) naegekomen. [66.]

Folio 92.

66.

Ende blijkt bij de aengetrockene attestatie van egeen andere bekentenisse soo voor de richter **Marck** soude gedaen wesen.

67.

Op den 12 wort gesecht, dat die uijtkieringe tegens wille van de weduwe en(de) vrienden niet geschiet is, t' welck d' anleggers oock niet hebben connen bewijsen.

68.

Den 13 wort niet geloofft waer te zijn, eens: om dat van het g'allegeerde quade comportement* niet en is gebleecken, anderdeels, om dat ordinaris een beste vader en(de) ohm members van haere onmundige neven plachten te wesen. [69.]

* = gedrag, leefwijze

Folio 93.

69.

Den inhoud van den 14 niet beweesen en(de) **Jan Loessinck** met **Kreijenvelt** bij de moetzoen niet bekent zijnde.

70.

Sulcx dat aen deselve die betaeling te minder heeft moegen gedaen werden.

71.

Soo wort, onder transitie van den 15-(en), den inhoud van den 16-d(en) ont kent.

72.

Gelijck mede ont kent wert, den 17 en(de) 18, als zijnde nergens gedoceed, dat die bestevader en(de) ohms, die de moetzoen alleen aen de anleggeren zijde geteijckent hebben, ongequalificeert zijn gewest. [73.]

Folio 94.

73.

Veele min dat de bestevader bij een ijeder voor een opmaecker soude bekent gewest zijn

74.

Off dat men ijets voor sijne bierschult soude ingehouden hebben.

75.

Passerende hiermede den 19-(en) dient op den 20-(en) en(de) 21-(en), off-schoon die aldaer genoemde personen selfs souden moegen verstorven wesen.

76.

Dat echter niet geloofft wert, dat d' erffgenaemen van dien oock alle souden overleden wesen.

77.

Onder ont kent enisse van den 22-(en) wort op den 23-(en) en(de) 24-(en) gesecht, al ist dat die qui-[tinge]

Folio 95.

tinge den 16 februarij en(de) die attestatie den 17-(en) magh gepasseert zijn, dat daeruijt evenwel egeen contradictie g'infereert* offte oorsaecke tot suspicie genomen magh worden.

* = afleiden

78.

Bemerckt d' attestatie niet te verstaen is van den dato van deselve, als off t'gene daerbij verclaert wert do ter tijt eerst geschieden soude.

79.

Maer van den tijt als d' inwilliginge waer geschiet, te weeten, dat de vrienden te bevoorens ingewilligt hadden, dat die onbetaelde penningen onder den verweerder soudent, quod tunc temporis erat de futuro, gedeponere werden, ter tijt to de deponenten quitinge nae haer begeren bequamen. [80.]

Folio 96.

80.

Niet averst dat deselve eerst soudent gedeponere werden, ten tijde van de attestatie als deselve al weder waeren uijtgekiert, gelijk aenleggeren d' attestatie perverso en(de) calumnieuselick soecken te interpreteren.

81.

Sulcx dat niet dan beuseligen zijn, t' welck in den 25-(en), 26, 27 en(de) 28 wort g'ugeert*.

* = beuzelen

82.

Protesterende interim verweerder van injurie, soo hem wert aengedaen door die quitantie van loosheijt en(de) valsheijt te beschuldigen.

83.

Wert tegens den 29-(en) en(de) 30-(en) g'epeteert, dat bij d' attestatie niet gesecht wert, dat die penningen do ter tijt [noch]

Folio 97.

noch soudent ontfangen werden, maer dat de vrienden te bevoorens bewilligt hadden, dat deselve onder hem soudent werden gedeponere ten fine ende so lange als boven.

84.

Op den 31 en(de) 32 dient, dat den verweerder sulcx eijgentlick niet en raecht, noch heeft te disputeren.

85.

Hoewel ex actis blijktt, dat **Jochem Spilen** d' ontfangene penningen ten deele aen anleggeren moeder weder heeft overgetelt.

86.

Den 33 bestaet in een notoir abus, alsoo immers hondert g(oud)g(ulden) comptant betaelt zijn en(de) die reste daerna.

87.

Off nu die betaeling ten-[vullen]

Folio 98.

vollen voor offte nae novemb(er) 1629 geschiet sij, en(de) off **Jochem Spilen** geabuseert zij offte niet, sustinerende dat anleggeren moeder de penningen int' geheel hadde ontfangen, dat is, dat zij deselve selffs hadde ontfangen, off dat zij deselve becomen hadde door haere crediteuren, sulcx raect dese questie eijgentlick niet, en(de) kan den verweerder niet prejudiceren*. * = vooraf oordelen
88.

Zijnde denselven genoeg, dat hij voor sijn persoon die penningen soo onder hem gedeponeert waeren met des deponents kennisse heeft uijtgekiert aen diegene die bij die moetzoen waeren bekend.

89.

Voorbijgaende hiermede [bij]

Folio 99.

bij impertinentie den 34-(en), wert in den 35 al te liberael van achterbaxe en(de) versierde dictaten en(de) obligatien gesproocken.

90.

T' welck soo waer was, des neen, d' anleggeren hun bestevader en(de) ohms soudent' imputeren* hebben, en(de) niet den verweerder. * = ten laste leggen

91.

Tegens den 36 en(de) 37-(en) dient, dat diegene die **Nijhoff** en(de) **Beerninck** gequiteert* hebben, oock gequiteert hebben den verweerder. * = afzien van

92.

Hoewel hij derselven quitinge niet van noiden gehatt, maer bestaen konde daermede, dat diegene soo die penningen bij [hem]

Folio 100.

hem hadde gedeponeert, met die uijttellinge te vreden waeren.

93.

Den 38, 39, 40 en(de) 41 irelevant, als sijnde **Egbert ten Tusschede** gewest een goet eerlick man, die de quitantien als getuijge in maiorem fidem mede heeft geteijckent.

94.

Ende raect sulcx den impetranten soo veele, dat diegene, die penningen bekennen ontfangen te hebben, die sich als haere mombers gedragen en(de) voor haer die moetzoen hebben ingegaen en(de) geteijckent.

95.

Sonder dat eenige andere mombers oijt bekend zijn ge-[west]

Folio 101.

west, en(de) sonder dat sich tegens die betaeling oijt moeder offte ijemants anders heeft g'opposeert.

96.

Die voor sulcx verstaen moeten werden, daerinne bewilligt te hebben.

97.

Quoties* cunq(ue) enim quis tacet qui contradictione sua quidquam potest impedire, toties* habetur pro consentiente per regulam * = zo dikwijls .. als

iuris generalis. Qui tacet consentire* videtur.

* = het eens zijn met

98.

Ende soo alsulcke quitantien den anleggeren niet en raecken, ut dicunt, soo soude sulcx veele minder raecken den verweerder, die de penningen, ut saepius dictum, heeft [moegen]

Folio 102.

moegen laeten volgen aen diegene daerin de deponenten hebben bewilligt.

99.

Den 42-(sten) is gestrafft per hoc, indien zij vermienen niet gequiteert, maer alnoch actie te hebben, dat zij dan d' originele debiteuren, derselven borgen, haere erffgenaemen, offte hunne bestevader, ohms off gepretendeerde mombers sullen soecken moeten.

100.

Voorbijgaende bij irrelevantie den 43-(sten); als mede den 44-(sten), die hierboven, meer als eens is gestrafft, per id dat verw(eerde)r van de moetzoen, offte waertoe de penningen mosten g'emplojeert werden egeen kennisse heeft gehad. [101.]

Folio 103.

101.

Ende tegens den 45, 46, 47 en(de) 48-(en) sich rapporterende tot de acten en(de) quitantien selfs, die den verweerder niet verder en staen te verantwoorden.

102.

Genoech sijnde, dat deselve alsoo zijn gepasseert, en(de) dat die handen niet en zijn gecontradiceert.

103.

Hebbende verweerder niet te responderen*, waer diegene die de penningen hebben ontfangen, deselve moegen hebben gelaeten.

* = antwoorden

104.

Daerop die moeder en(de) soo andere mombers waeren geweest, hadden moeten letten. [105.]

Folio 104.

105.

Op den 49-(en) dient, dat men het contrarium van dien, bij als dan, de saecke daarop aenquaem met solemnelen eede soude kunnen verclaeren.

106.

Ende daerenboven, dat men het allgeringste proufijt offte voordel bij t' verwaeren en(de) weder overtellen der meergemelte penningen niet en heeft gehad, en(de) dat men daerinne heeft geprocedeert fide optima.

107.

Sulcx dat men met alsulcke kostelicke proceduire, als dese, daervoor niet behoorde geloont te werden.

108.

Tegens den 50-(en) en(de) 51 wert [gesecht]

Folio 105.

gesecht, dat verweerder het instrument sub C in den-
selven articul aengetrocken, int' protocolle heeft gevonden,
sonder dat hij daarvan andere kennis heeft.

109.

Zijnde hetselve in veritate alsoo gepasseert, als het
bijgebracht is.

110.

Uijt den 52-(en, bestaende tendeele in calumnien, wert
g'accepteert, dat **Tewus Wulsack**, die eene der qui-
tingen mede geteijckent heeft, der anleggeren ohm
mede is.

111.

Dergestalt dat deselve daerdoor te meer geloove is meriterende. [112.]

Folio 106.

112.

Den 53-(en) is voor de erffgenaemen van zall(iger) **Tusschede** in-
jurieus*, als dewelcke noijt anders, dan t'gene die waerheijt * = lasterlijk
conform is, geschreven heeft.

113.

Ende souden met diergelijcke calumnien aller eerlicke luijden
doode handen konnen gecontradiceert werden, t' welke
soude zijn absurd.

114.

Die praesentatie, soo in den 54 wert gedaen, is heel im-
pertinent, ongehoort en(de) bij een ehrlick man niet gebruijcke-
lick, noch g'oorlofft.

115.

Van de schult van de rentm(eester) **Crop**, daarvan den 55 verhaelt, [weet]

Folio 107.

weet verweerder noch veele weijniger.

116.

Daerover anleggeren haere verwanten sullen moeten consu-
leren, offte sich bij de rentemeister selffs informeren,
indien zij daarvan meerder kennis sullen begeeren.

117.

Wat in den 56 van valscheijt der instrumenten wert ge-
secht, sulcx revoceert* verweerder als ten hoogsten in- * = herroepen
jurieus, ad animum.

118.

Sullende t' selve weeten t' ijveren suo loco et tempore.

119.

Als sijnde sonder eenigh be-[wijs]

Folio 108.

wijs niet alleenigh g'injurieert zijn persooene, als off hij falsche
instrumenten soude gebruijckt hebben.

120.

Maer oock het prothocol selffs van falsiteijt beschuldigt.

121.

Ende want den 57 bestaet in een ongefondeert vertrouwen

en(de) pure onwaerheijt.

122.

T'welck van een eerlicke persohne, als verweerder,
sonder roem te spreekken, tijde zijnes levens altijd is gewest,
en(de) noch is, niet behoorde gepraesumeert* offte gedacht te werden.

* = verwachten

123.

Men geswijgt dat men het-[selve]

Folio 109.

selve schriftelick soude poseren.

124.

Insonderheijt daer verw(eerde)r soo hij, quod absit, ter quae-
der trouwen hadde willen gaen, de betaeling van t' groeve-
gelt absolute soude hebben konnen ontkennen.

125.

Sonder dat anleggeren, dewelcke haeres vaders doot
schult gehouden waeren te voldoen, het contrarium soudn
hebben konnen bewijsen.

126.

T'welck men, ter goeder trouwen gaende, niet heeft doen willen.

127.

Daervoor dat hij soo calum-[nieusel(ick)]

Folio 110.

nieuselick wert geloont.

128.

Soo hout men hiermede dese quadruplicq(ue) g'instrueert, rejecte-
rende, t'gene van de triplijcq(ue) in specie niet magh getoucheert
wesen, per generalia.

129.

Sonder daarvan tacite het eene offte andere t' approberen*. * = goedkeuren

Concluderende sub repetitione omnium retroacto-
rum, en(de) onder recommendatie* der kosten,
daerin die verweerder soo onnoosel, voor zijn
goetdoen, malitieuuselijck* en(de) temerairlick** gebracht
wert, sub specie prae-[tensae]

* = aanbeveling

* = boosaardig ** = vermetel

Folio 111.

tensae pauperatis, die niemants in judicio
magh verschoonen, soo als gedaen is offte
hadde behooren gedaen te werden, omni melio-
ri modo.

Cum imploratione et submssione etc.

Geor. Lipperus Dr. {handtekening met 57}

Folio 112.

Quadruplicq(ue) voor **Jan Becker**

c(ontr)a

Jan Spilen.

Exhibitum den 12-(den) apr(ilis) a(nn)o 1657.

G.

Personen:

Aeverbeecke, Luijcken,	29,
Averbeecke, Luijcken,	29,30,31,33,
Backer, Jan,	57,
Becker, Jan,	2,8,22,30,31,32,34,37,112,
Becker sr.,	o,
Becker sr., Jan,	6,8,11,12,19,20,30,33,36,62,69,70,
Becker sr., Joan,	1,4,5,6,7,17,29,31,35,55,58,
Becker, Johan,	17,18,35,
Becker, Johann,	28,
Beckers, Jan,	7,
Beernick, Lucas,	63,
Beerninck/s, Lucas,	64,77,85,91,99,
Beerninck, Johan,	27,
Beerninck, Luickes, boerman van de Drijnner marcke,	28,
Berckum, Michiel van, assessor,	17,
Berninck, Lucas, broer van Willem Nijhoff,	13,14,17,18,39,40,44,47,53,
Bernink, Engelbert,	53,
Bevervoerde, verwalter-drost,	6,
Budde, Harmen,	28,
Cost, Johan, secretarius/verwalter-richter,	7,18,34,35,51,52,56,
Crop/s, rentemeister op Hengelo,	51,68,106,
Dam, Barthold ten,	4,5,
Heisen, Caspar, advocaet,	2,4,6,11,68,
Helminck, Jan, cornoet,	29,
Hoewel, Herman van, borchman van Ottenstein, richter,	29,
Kemerinck, Jan,	53,
Kolck, Leefert,	10,
Kolck, Leffert,	29,30,31,33,
Kost, Jan, te Enschede,	53,
Kreijenvelde, Arnt ten,	8,
Kreijenvelt,	60,93,
Kreijevelt, +,	28,
Krop, renttemeijster,	53,
Lipperus, Geor., Dr.,	16,48,111,
Loesinck, Jan,	8,60,
Loessinck, Jan,	93,
Loessink, Johan,	28,
Lubbertinck, Hendrick,	29,
Lubbertinck, Jan,	30,31,33,

Luicke(n)s, Jan,	53,	
Marck/s, Gerhard/t van der, richter,	17,21,27,28,35,51,55,59,60,63,92,	
Meijer, Meijndt, staddtenir te Delden,	53,	
Nienhave = Nijhoff, Willem ten,	21,	
Nihofs, Willem,	8,13,	
Nijehoff, Wijllem,	53,	
Nijhaever, d',	30,	
Nijhoff, Willem/s, moordenaar van Jan Spijlen,	8,17,28,51,58,64,85,99,	
Palthe, Eberw.,	2,	
Pothoff, Jan,	49,	
Ripperda, collonel,	51,	
Spijle, Joan,	6,	
Spijlen,	o,	
Spijlen, Hen(d)rick,	55,56,68,	
Spijlen, Jan, * ± 1627, x Jenne Spijlen,	1,5,6,7,11,21,29,31,36,	
Spijlen, Jenne, x J(oh)an, +,	21,28,35,51,	
Spijlen, Joan,	1,4,5,	
Spijlen sr., Joggim/Jochem, vader van Johan,	17,18,31,51,60,63,64,	
Spijlen jr., Joggim/Jochem, = Wulsack,	31,60,	
Spijlen sr., Johan, +,	18,55,	
Spijlen, Johan, +, x Jenne,	17,18,28,35,	
Spijlen kinderen: Mattheus, Johan, Peter,	18,	
Spijlen, meisje, x Albert,	31,	
Spijlens,	59,67,	
Spijlens, Jan,	1,30,32,33,	
Spijlens, Jochem,	66,	
Spijlens, Jo(h)an, +, x Jenne,	30,51,	
Spilen, Jan, + 1626, x weduwe,	8,10,20,21,37,53,58,	
Spilen, Jan,	57,58,69,70,112,	
Spilen, Jenne, x Jan, +,	49,	
Spilen, Joachem,	27,	
Spilen/s sr., Jochem, bestevader/grootvader van Jan, Peter en Jochem,	8,20,28,40,49,53,	
	85,97,98,	
Spilen/s jr., Jochem, zoon van Jochem,	49,53,	
Spilen, Johan,	12,19,	
Spilen jr., Johan,	28,	
Spilen: Mattheus en Jan, ooms van Jan Spilen jr.,	20,	
Spilen/s, Peter, zoon van Jochem Spilen,	49,53,66,	
Thiessinck,	32,	
Thijessinck, Egbert,	29,	
Thijessinck, Egbert,	29,32,33,	
Thijssinck, Egbert,	86,	
Tiessinck sr.,	9,32,59,	
Tus(s)chede, Egbert ten, notarius publicus,	49,50,65,67,100,106,	
Vaerde, Jan ten, cornoet,	29,	
Waegelaer, Ludovico,	4,	
Wijggerinck,	35,	
Wijnnholdi, Johannes, scriba,	27,	
Wijnnoltz, Johan, gerichtschriver,	28,	
Wijnolts, J(o)an, assessor/cornoet,	17,35,51,55,	
Wolterinck, Johan,	18,27,39,	
Wolterinckhoff, Willem, assessor/cornoet,	35,51,55,	
Wulsack, Jochem = Spijlen jr.,	60,	

Wulsack, Tewes, = Spijlens,	67,
Wulsack, Tewus/z, oom van Johan Spijlen,	50,105,

Plaatsen:

Boculo,	9,
Delden,	53,54,
Drijnner marcke,	28,
Endscheide,	2,4,29,34,35,51,55,
Enschede,	0,8,27,28,53,61,
Enscheide,	12,17,
Lansinck kamp,	35,
Spijlen, erve,	56,
Goer,	49,
Hengelo,	51,
Ottenstein,	29,
Overijssel,	28,29,
Seelant,	5,6,

woorden:

adhiberen = uitnodigen (p.66)
 aggreren = toevoegen (p.18)
 agnaten = zwaardmagen, mannelijke bloedverwanten van vaderszijde, (t.o.cognaten) (p.28)
 agreatie = goedkeuring (p.65)
 apparentie = waarschijnlijkheid (p.85)
 approberen = goedkeuren (p.110)
 cogere; volt. deelw.: coactus = L. genoodzaakt (p.11)
 commiseratie = het klagen (p.47)
 comportedment = gedrag, leefwijze (p.60)(p.92)
 consentire = L. het eens zijn met (p.101)
 consteren = vaststaan (p.46)
 contradiceren = tegenspreken (p.80)
 convenieren = gelegen komen (p.76)
 culpa = L. schuld (p.74)
 debiliteit = (aangeboren) zwakte (p.29)
 dissensie = onenigheid (p.77)
 dolor = L. verdriet (p.60)
 emplojeren = gebruiken, aanwenden (p.75)
 extenderen = uitstrekken; vergroten (p.64)
 immediate = onmiddellijk, rechtstreeks (p.72)
 imputeren = ten laste leggen (p.99)
 infereren = afleiden (p.95)
 injuricus = lasterlijk (p.106)
 iterativalick = herhalend (p.46)
 litigium = L. proces, rechtsgeding (p.15)
 malitieuvelijck = boosaardig (p.110)
 misereberus = L. beklagenswaardig (p.47)
 nugeren = beuzelen (p.96)
 obiter = L. bij gelegenheid (p.23)
 plusquam = L. meer dan (p.47)
 praesumeren = verwachten (p.108)
 praeteritus = L. verleden (p.44)
 prejudiceren = vooraf oordelen (p. 98)
 presumeren = vermoeden (p.84)
 pudor = L. schaamte (p.60)
 querelleren = twisten (p.82)
 quiteren = afzien van (p.62)(p.99)
 quoties, toties = L. zo dikwijls .. als .. (p.101)
 reciproce = wederzijds (p.26)

recommendatie = aanbeveling (p.110)
relaxatie = ontspanning (p.64)
reprochabel = verwijtbaar (p.23)
requireren = eisen (p.61)
responderen = antwoorden (p.103)
revoceren = herroepen (p.107)
sufficant = toereikend; flink (p.60)
temerair(lick) = vermetel (p.82)(p.110)
temerarius = L. onbezonnen; toevallig (p.15)
tergiversatie = uitvlucht, aarzeling
utiliter = L. nuttig (p.22)
vindiceren = opeisen (p.18)